

Onderwerp

Wijziging gemeenschappelijke regeling Gelders Archief

Datum raadsvergadering	26 mei 2026
Thema programmabegroting	
Portefeuillehouder	Dorus Klomberg
Zaaknummer	2026-004760

Samenvatting

De gemeenteraad wordt verzocht om in te stemmen met wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum "Gelders Archief" (GR). Deze regeling moet gewijzigd vanwege het uitreden van het Rijk uit de gemeenschappelijke regeling en de (verlate) wijziging van de Archiefwet (1 januari 2027).

Voorgesteld besluit

- 1 In te stemmen met het voorgestelde wijzigingsbesluit van de Gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum 'Gelders Archief'.
- 2 De zienswijze hierop kenbaar te maken bij het dagelijks bestuur van het Gelders Archief.

Inleiding

In juni 2018 en december 2021 heeft toenmalig Minister Slob schriftelijk aangegeven dat het Rijk gaat terugtreden uit de gemeenschappelijke regelingen van de Regionale Historische Centra (RHC's). Om terugtreding mogelijk te maken dient de Archiefwet gewijzigd te worden (voorlopige ingangsdatum 1 januari 2027). Ook zijn er op basis van andere wijzigingen in de Archiefwet aanpassingen nodig in de gemeenschappelijke regeling. Deze wijzigingen moeten voorgelegd worden aan de raad.

U bent geïnformeerd over de wijzigingen die plaats moeten vinden om de regeling vanwege de wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) die per 1 juli 2022 in werking zijn getreden aan te passen in het raadsvoorstel d.d. 27 mei 2025. Naar aanleiding hiervan heeft u uw zienswijze aan het algemeen bestuur van het Gelders Archief kenbaar gemaakt.

Om te voorkomen dat twee vrijwel identieke besluitvormingstrajecten direct opvolgend aan elkaar moet doorlopen moeten worden, heeft het Gelders Archief ervoor gekozen om het proces rondom aanpassing van de GR 2016 aan de Wgr 2022 te combineren met het aanpassen van de regeling naar een GR 2027. Dit betekent dat we de aan u voorgelegde wijzigingen voor de GR 2025 meenemen in de GR 2027.

Om deze reden wordt u gevraagd opnieuw een zienswijze te geven over de gewijzigde gemeenschappelijke regeling. Er worden immers wijzigingen in de regeling aangebracht vanwege de nieuwe Archiefwet. De zienswijze van 11 juni 2025 voorzag alleen in de wijzigingen vanwege wijzigingen in de Wgr die per 1 juli 2022 in werking is getreden.

Het Gelders Archief is hiervoor in het voorjaar 2026 een nieuwe procedure gestart om te komen met een voorstel tot een integraal gewijzigde GR 2027. Op 25 maart 2026 heeft het algemeen bestuur in een extra algemene bestuursvergadering akkoord gegeven. Om de wijzigingen door te kunnen voeren is volgens artikel 1 WGR, toestemming van alle deelnemende partijen in de regeling nodig. Omdat de gemeente Rheden één van deze partijen is, verzoekt het Algemeen Bestuur de raad akkoord te gaan met de voorgestelde wijzigingen.

Beoogd effect

Met het akkoord gaan met de wijzigingen in de GR is deze in overeenstemming met de Wgr en de nieuwe Archiefwet en wordt het Gelders Archief in staat gesteld haar Gelderse partners integer en professioneel te blijven ondersteunen bij het beheer van hun informatie.

Argumenten

1.1 *Als gevolg van wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen voeren we noodzakelijke aanpassingen door.*

Vanwege wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) die per 1 juli 2022 in werking zijn getreden, is het noodzakelijk de gemeenschappelijke regeling van het Gelders Archief (GR) zodanig aan te passen dat deze in overeenstemming is met de genoemde wet. Hierover heeft de zoals hiervoor weergegeven al op 11 juni 2025 een zienswijze ingediend.

1.2 *Als gevolg van het uittreden van het Rijk uit de gemeenschappelijke regelingen met de RHC's is een aanpassing van de gemeenschappelijke regeling nodig.*

Het Rijk is nu nog een deelnemer in de regeling Gelders Archief; doordat zij uittreedt vraagt dit een aanpassing van de gemeenschappelijke regeling. Per 1 januari 2027 gaat de nieuwe Archiefwet in. In de nieuwe Archiefwet is bepaald dat het Rijk uit alle gemeenschappelijke regelingen met de regionaal historische centra zal stappen. Daarom zijn verwijzingen naar "de minister" in de GR komen te vervallen.

De uittreding van het Rijk heeft gevolgen voor de stemverhoudingen in het Algemeen Bestuur van het Gelders Archief. In artikel 6 van de nieuwe GR is bepaald dat het AB uit zes leden bestaat, waarvan drie door het College van Arnhem worden aangewezen. De Colleges van respectievelijk Rozendaal, Renkum en Rheden wijzen uit hun midden ieder één lid aan. In artikel 7 lid 6 van de GR wordt bepaald dat bij stemming van het algemeen bestuur twee derde meerderheid is vereist.

1.3 *Noodzakelijke aanpassingen Archiefwet*

De nieuwe Archiefwet houdt, behalve het uittreden van het Rijk, ook andere wijzigingen in. Het wetsvoorstel voor de nieuwe Archiefwet is ingediend om de wetgeving uit 1995 te moderniseren en beter aan te laten sluiten op het digitale tijdperk. Door het aanpassen van de gemeenschappelijke regeling Gelders Archief wordt op deze wetswijziging voorbereid.

Kanttekeningen en/of risico's

1.1 *De zetelverdeling in de gemeenschappelijke regeling moet aangepast worden bij nieuwe toetreders.*

Elke keer dat er zich een nieuwe toetredende deelnemer aandient, heeft dit gevolgen voor de zetelverdeling. In onderling overleg met nieuwe en bestaande deelnemers wordt bepaald hoe de bestuurlijke vertegenwoordiging vorm wordt gegeven in de nieuwe gemeenschappelijke regeling. Hierbij wordt een balans gezocht tussen bestuurlijke effectiviteit, wensen van individuele deelnemers en een vertegenwoordiging die past bij de diversiteit van de deelnemende organisaties. Afspraken worden vastgelegd in een nieuwe gemeenschappelijke regeling die voor een zienswijze en toestemming moet

worden voorgelegd aan de raden. Een andere zetelverdeling door meer deelnemers kan betekenen dat de mate van invloed die Rheden heeft binnen de gemeenschappelijke regeling vermindert.

Op dit moment is het Gelders Archief in gesprek met drie overheidsorganisaties die mogelijk willen toetreden. Wellicht moet binnen afzienbare termijn de gemeenschappelijke regeling, in ieder geval voor wat betreft de deelnemers, weer aangepast worden.

Financiën

Aan het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling zijn geen kosten verbonden.

	Bedrag (€)	Jaarschijf / jaarschijven
Eenmalige uitgaaf:	0	2026
Investering:	0	2026
Structurele lasten:	0	2026

Uitvoering

De gemeente Rheden onderkent de noodzaak van de aanpassing aan de GR van het Gelders Archief en deelt haar zienswijze met het Algemeen Bestuur van het Gelders Archief. Het AB verwerkt deze, waarna de GR terugkomt bij de gemeenteraad om toestemming te geven tot het wijzigen van de GR. Het College stelt deze vervolgens vast.

Participatie en communicatie

Het Gelders Archief zal per brief worden geïnformeerd over het besluit in te stemmen met de aanpassing van de GR.

Bijlagen

1. AB2026-4 brief GR aan college Rheden verzoek zienswijze GR2027
2. 260325 Besluit Gemeenschappelijke Regeling Gelders Archief 2027 incl integrale tekst
3. Raadsbesluit Wijziging GR
4. Zienswijze aanpassing gemeenschappelijke regeling Gelders Archief 2026

De Steeg, 14 april 2026

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester

Bart Drewes,
gemeentesecretaris